

*Przepisy dotyczące uzyskania
zezwolenia na ścięcie drzewa w Polsce
należy zliberalizować*

*Radosław Maruszkin
(Zespół UlepszPrawo.pl)*

Przepisy dotyczące uzyskania zezwolenia na ścięcie drzewa w Polsce należy zliberalizować. W Polsce trudno jest usunąć drzewo z własnej nieruchomości. Należy zmienić przepisy, żeby były bardziej przychylnie dla obywateli.

Synteza:

- Uzyskanie zezwolenia na ścięcie drzewa jest bardzo trudne. Wymóg uzyskania zezwolenia na usunięcie prawie każdego drzewa lub krzewu zbyt mocno ingeruje w życie obywateli.
- Organy wydające zezwolenie na ścięcie drzewa, które jest decyzją uznaniową, niekiedy nie udzielają zgody na usunięcie drzewa z powodu zbyt dużego i niewystarczająco uargumentowanego przedkładania ochrony środowiska nad interes obywateli.
- Wniosek o wydanie zezwolenia na ścięcie drzewa wymaga spełnienia zbyt wielu wymogów formalnych.
- Opłaty za ścięcie drzewa lub krzewu oraz kary za zakończenie żywotności drzewa lub krzewu bez wymaganego zezwolenia są nieproporcjonalnie wysokie w odniesieniu do społecznej szkodliwości czynu. Kary nakładane za nielegalne ścięcie jednego drzewa wynoszą od kilku do kilkudziesięciu tysięcy złotych. W dniu 1 lipca 2014 roku Trybunał Konstytucyjny uznał, że przepisy dotyczące nakładania kar są częściowo niezgodne z Konstytucją. Niezgodność z Konstytucją polega na sztywno określonej wysokości kary, której nie można dopasować do okoliczności. Ponadto Trybunał Konstytucyjny uznał kary za zbyt wysokie. Przepisy stracą moc obowiązującą 14 stycznia 2015 roku.
- W Polsce dużo trudniej jest ściąć drzewo niż w innych krajach, takich jak np. Wielka Brytania, Niemcy czy USA.

Proponowane zmiany to:

- Zbliżenie polskich regulacji do rozwiązań funkcjonujących w Wielkiej Brytanii oraz USA. Zakładają one brak wymogu uzyskania zezwolenia na usunięcie krzewów oraz ograniczenie wymogu uzyskania zezwolenia do zamkniętego katalogu gatunków drzew, których okazy przekraczają określony obwód pnia.
- Opłaty za wydanie zezwolenia na usunięcie drzewa powinny zostać zniesione, a kary radykalnie obniżone i w szerszym zakresie zastępowane obowiązkiem nasadzeń zastępczych.
- W przypadku usuwania drzew martwych oraz w okolicznościach uzasadnionych stanem wyższej konieczności wymóg uzyskania zezwolenia powinien być zmieniony na obowiązek zgłoszenia faktu usunięcia drzewa do właściwego organu.
- Przepisy powinny zostać doprecyzowane, a wymagania formalne wniosku o wydanie zezwolenia na ścięcie drzewa uproszczone.

Opis przypadku:

Ochrona przyrody stanowi ważny obowiązek każdego państwa. Realizowana jest przez wprowadzanie regulacji, które zabraniają niszczenia przyrody i wspomagają ją w trwaniu w możliwie niezmięnionej postaci pomimo ciągłego natężenia działalności człowieka, wynikającego z urbanizacji i rozwoju przemysłu. W polskim prawie realizowana jest przede wszystkim przez Konstytucję RP¹, ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody² (dalej: u.o.p.) i ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska³. Ochrona przyrody jest także przedmiotem regulacji w prawie Unii Europejskiej⁴ oraz umowach międzynarodowych.⁵

Niniejsza analiza skupia się wyłącznie na tematyce usuwania drzew z nieruchomości prywatnych należących do osób fizycznych oraz osób prawnych prowadzących oraz nieprowadzących działalności gospodarczej.

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483).

² Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2004 nr 92 poz. 880).

³ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2001 nr 62 poz. 627).

⁴ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, str. 7, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 102, z późn. zm.); por. także Komunikat Komisji dla Rady i Parlamentu Europejskiego w sprawie planu działań dotyczącego gospodarki leśnej UE, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0302:FIN:PL:PDF>, data dostępu: 03.07.2014 r.

⁵ Protokół z Kioto do Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (Dz.U. 2005 nr 203 poz. 1684).

Obowiązek uzyskania zezwolenia

Obecnie do ścięcia drzewa wymagane jest zezwolenie wydawane przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta (art. 83. ust. 1. u.o.p.). Wniosek o wydanie⁶ zezwolenia musi zawierać wiele informacji - wymagania te są wymienione w art. 83 ust. 4. u.o.p.:

- imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę posiadacza oraz właściciela nieruchomości;
- tytuł prawny władania nieruchomością;
- nazwę gatunku drzewa;
- obwód pnia drzewa mierzony na wysokości 130 cm;
- przeznaczenie terenu, na którym rośnie drzewo;
- przyczynę i termin zamierzonego usunięcia drzewa;
- rysunek lub mapę określającą usytuowanie drzewa w stosunku do granic nieruchomości i obiektów budowlanych istniejących lub budowanych na tej nieruchomości.

Dodatkowo, przed wydaniem decyzji organ przeprowadza oględziny drzewa. Oględziny przeprowadzane są z udziałem wnioskodawcy oraz osoby wyznaczonej przez urząd - najczęściej leśniczego. Z przeprowadzonych oględzin sporządza się protokół, w którym przedstawiciel urzędu podaje faktyczne wymiary drzewa, jego stan oraz przyczyny usuwania. Wnioskodawca może wnieść do protokołu swoje uwagi oraz otrzymuje kopie protokołu. Protokół oględzin stanowi podstawę do udzielenia lub odmowy udzielenia zezwolenia na wycięcie drzewa.

Zezwolenie nie jest wymagane przy ścięciu każdego drzewa. Wyłączone z obowiązku uzyskania zezwolenia są drzewa wymienione w art. 83. ust. 6. u.o.p.:

- rosnące w lasach;
- owocowe;
- rosnące na plantacjach drzew;
- których wiek nie przekracza 10 lat;
- usuwane w związku z funkcjonowaniem ogrodów botanicznych lub zoologicznych;
- usuwane na podstawie decyzji właściwego organu w związku z ochroną wałów przeciwpowodziowych, urządzeń melioracji wodnych, utrudnieniem widoczności sygnalizatorów i pociągów lub stanowieniem przeszkody lotniczej.

⁶ Przykładowy wniosek o wydanie zezwolenia (http://lezajsk.um.bipgmina.pl/sprawy/252/wniosek_o_wydanie_zezwolenia_na_wyciecie_drzew_lub_krzewow) data dostępu 03.07.2014 r.

Na ścięcie każdego drzewa, które nie zostało wymienione w art. 83. ust. 6. u.o.p., wymagane jest zezwolenie.

Zezwolenie na ścięcie drzewa wydawane jest w formie uznaniowej decyzji administracyjnej. Wynika to z art. 83 u.o.p. - „*Usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości może nastąpić, z zastrzeżeniem ust. 2 i 2a, po uzyskaniu zezwolenia wydanego przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta*”. Klasyfikacja wydawania zezwolenia na usunięcie drzewa jako decyzji uznaniowej, to konsekwencja niesformułowania przesłanek określających, czym ma kierować się organ, wydając zezwolenie. Organ sam decyduje, czy powinien takiego zezwolenia udzielić, czy też nie, kierując się przesłankami zawartymi w treści art. 7 Kodeksu postępowania administracyjnego⁷ (dalej: k.p.a.), czyli interesem społecznym i słusznym interesem obywateli⁸. Regulacja ta może prowadzić do odmowy wydania zezwolenia z ograniczonym uzasadnieniem lub z powodu bardzo ogólnikowych przesłanek. Według art. 127 k.p.a., decyzje odmowne wydane przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta mogą być przedmiotem postępowania odwoławczego przed samorządowym kolegium odwoławczym, który kontroluje wydaną decyzję pod kątem merytorycznym. W przypadku utrzymania w mocy zaskarżonej decyzji, stosownie do art. 50 ustawy Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi⁹, decyzja może być zaskarżona do wojewódzkiego sądu administracyjnego. W przypadku wniesienia skargi, sąd nie będzie ustalał okoliczności faktycznych sprawy, np. badając czy drzewo było zdrowe, stanowiło zagrożenie dla życia lub miało mniejszy obwód niż ustalony przez organ administracji. Sąd przyjmie okoliczności faktyczne ustalone przez organ administracji i odniesie się do zarzucanego w skardze naruszenia prawa. Sąd zbada, czy organ mógł wydać zaskarżoną decyzję i czy zrobił to zgodnie z prawem.

Powyższe zastrzeżenia potwierdzają następujące przykłady odmowy wydania zezwolenia na ścięcie drzewa, pomimo przesłanek mogących uzasadniać wydanie pozytywnej dla wnioskodawcy decyzji:

- 1) Skarżąca wniosowała o zezwolenie na ścięcie jesionu. Swoją wniosek umotywowowała zacienieniem domu przez drzewo rosnące 1,3 metra od ściany budynku oraz niszczeniem fundamentów domu przez jego korzenie. Dodatkowo, drzewo zostało pozbawione gałęzi, co doprowadziło do utraty jego walorów estetycznych. Organ odmówił wydania zezwolenia.¹⁰

⁷ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. 1960 nr 30 poz. 168).

⁸ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 13 czerwca 2012, sygn. akt IV SA/Wa 175/12 (http://www.orzeczenia-nsa.pl/wyrok/iv-sa-wa-175-12,ochrona_przyrody,3996f40.html), data dostępu: 03.07.2014 r.

⁹ Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. 2002 nr 153 poz. 1270).

¹⁰ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 14 marca 2006 r., sygnatura akt: IV SA/Wa 2237/05 (<http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/36F76DFF54>), data dostępu: 03.07.2014 r.

- 2) Skarżący wnioskował o zezwolenie na ścięcie dwóch klonów pospolitych. Swój wniosek umotywował odmową ubezpieczenia domu przez ubezpieczyciela spowodowaną zbyt wysokim ryzykiem przewrócenia się drzewa na budynek. Dodatkowym argumentem była chęć posadzenia niezagrażających budynkowi świerków w miejsce wyciętych drzew. Organ odmówił wydania zezwolenia.¹¹
- 3) Skarżąca, będąca spółką, wnioskowała o udzielenie zezwolenia na ścięcie drzew i krzewów. Swój wniosek umotywowała chęcią wybudowania stacji benzynowej wraz z usługami towarzyszącymi. Dodatkowym argumentem była chęć posadzenia nowych drzew w innym miejscu. Organ odmówił wydania zezwolenia.¹²

Wysokie opłaty i kary

Uzyskanie zezwolenia łączy się z obowiązkiem poniesienia wysokiej opłaty.

Opłatę za usunięcie drzew ustala się na podstawie stawki zależnej od obwodu pnia na wysokości 130 cm oraz gatunku drzewa, czego podstawą prawną jest art. 85. u.o.p.

Wzór na obliczenie opłaty za ścięcie drzewa:

Opłata wyrażona w PLN= X*Y*Z

Legenda:

X – obwód drzewa wyrażony w centymetrach, mierzony na wysokości 130 cm.

Y – stawka różnicująca wielkość drzewa. Im większy obwód, tym większy współczynnik, który waha się od 1,00 do 12,96. Współczynniki, różnicujące stawki w zależności od obwodu pnia, co roku aktualizowane są w obwieszczeniu ministra właściwego do spraw środowiska.

Z – stawka zależna od gatunku drzewa. Im wyższa wartość przyrodnicza drzewa, tym współczynnik jest wyższy. Współczynnik waha się od 13,16 do 328,34. Stawki co roku aktualizowane są razem ze stawkami różnicującymi wielkość drzewa.

¹¹ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 16 lutego 2007 r., sygnatura akt: IV SA/Wa 2017/06 (<http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/170DD0D102>), data dostępu: 03.07.2014 r.

¹² Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 5 stycznia 2011 r., sygnatura akt: II SA/Sz 746/10 (http://www.orzeczenia-nsa.pl/wyrok/ii-sa-sz-764-10,ochrona_przyrody,198d5bb.html), data dostępu: 03.07.2014 r.

Tabela przedstawia przykładowe opłaty za wycięcie drzew.

Opracowanie własne na podstawie ustawy o ochronie przyrody, obwieszczenie ministra środowiska w sprawie stawek opłat za usunięcie drzew i krzewów oraz stawek kar za zniszczenie zieleni na rok 2013

Przykładowe drzewo	Obwód drzewa	Mnożnik ze względu na wielkość drzewa	Mnożnik ze względu na gatunek	Opłata za ścięcie drzewa	Kara za ścięcie drzewa bez zezwolenia	Przybliżona rynkowa cena drewna, które można pozyskać z drzewa
Mała sosna	60 cm	2,37	13,16	1871 zł	5613 zł	kilkadziesiąt zł
Średnia brzoza	110 cm	3,70	35,78	14 562 zł	43 686 zł	kilkaset zł
Duży dąb	220 cm	5,50	87,04	105 318 zł	315 954 zł	kilka tysięcy zł

Ustawodawca wprowadził przesłanki zwolnienia z opłaty. Zgodnie z art. 86. ust.

1. u.o.p. nie pobiera się opłat za usunięcie drzew:

- 1) na których usunięcie nie jest wymagane zezwolenie;
- 2) na których usunięcie osoba fizyczna uzyskała zezwolenie na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej;
- 3) które zagrażają bezpieczeństwu ludzi lub mienia w istniejących obiektach budowlanych lub funkcjonowaniu urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 k.c.¹³;
- 4) które posadzono lub wyrosły na nieruchomości po zakwalifikowaniu jej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego na cele budowlane;
- 5) które obumarły lub nie roszą szanse na przeżycie z przyczyn niezależnych od posiadacza nieruchomości;
- 6) topoli o obwodzie pnia powyżej 100 cm, mierzonego na wysokości 130 cm, nienależących do gatunków rodzimych, jeżeli zostaną zastąpione w najbliższym sezonie wegetacyjnym drzewami innych gatunków;
- 7) jeżeli usunięcie jest związane z odnową i pielęgnacją drzew rosnących na terenie nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków;
- 8) drzew, które zagrażają bezpieczeństwu ruchu drogowego oraz kolejowego albo bezpieczeństwu żeglugi;
- 9) w związku z przebudową dróg publicznych i linii kolejowych;
- 10) z terenów zieleni komunalnej, z parków gminnych, z ogrodów działkowych i z zadrzewień, w związku z zabiegami pielęgnacyjnymi drzew i krzewów;

¹³ Zgodnie z treścią art. 49 § 1. k.c. urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz inne urządzenia podobne nie należą do części składowych nieruchomości, jeżeli wchodzi w skład przedsiębiorstwa.

- 11) jeżeli usunięcie wynika z potrzeb ochrony roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową lub ochrony siedlisk przyrodniczych;
- 12) z grobli stawów rybnych;
- 13) jeżeli usunięcie było związane z regulacją i utrzymaniem koryt cieków naturalnych, wykonywaniem i utrzymaniem urządzeń wodnych służących kształtowaniu zasobów wodnych oraz ochronie przeciwpowodziowej w zakresie niezbędnym do wykonania i utrzymania tych urządzeń.

Zakończenie żywotności drzewa bez zezwolenia skutkuje bardzo wysoką karą administracyjną wynoszącą trzykrotność opłaty za ścięcie drzewa. Według art. 88 ust. 1 u.o.p. wójt, burmistrz albo prezydent miasta wymierza administracyjną karę pieniężną za:

- 1) zniszczenie drzew spowodowane niewłaściwym wykonywaniem robót ziemnych lub wykorzystaniem sprzętu mechanicznego albo urządzeń technicznych oraz zastosowaniem środków chemicznych w sposób szkodliwy dla roślinności;
- 2) usuwanie drzew bez wymaganego zezwolenia;
- 3) zniszczenie drzew spowodowane niewłaściwym wykonaniem zabiegów pielęgnacyjnych.

Kara może być obligatoryjnie nałożona przez niewystąpienie z wnioskiem o wydanie zezwolenia na ścięcie drzewa. W przypadku ścięcia drzewa bez zezwolenia, nawet jeśli na ścięcie prawdopodobnie uzyskano by zezwolenie, zostanie obligatoryjnie nałożona kara. Przykłady to sytuacje usunięcia drzewa zagrażającego bezpieczeństwu lub złamanego przez burzę, bez wymaganego zezwolenia.

W porównaniu z innymi państwami, polskie prawo dotyczące usuwania drzew jest niezwykle restrykcyjne. W podanych przykładach, co do zasady, zezwolenie na usunięcie drzewa z prywatnej nieruchomości nie jest wymagane za granicą.

Poniższa tabela przedstawia porównanie polskiego, niemieckiego, brytyjskiego i amerykańskiego prawa w zakresie zezwoleń na usunięcie drzew:

Państwo	Domniemanie wymogu uzyskania zezwolenia?	Kiedy wymagane jest zezwolenie?	Kto wydaje zezwolenie?
Polska	Tak	Zawsze z wyjątkiem przypadków wymienionych w art. 83. ust. 6. u.o.p.	Wójt/burmistrz/prezydent miasta

Wielka Brytania ¹⁴	Nie	<p>Jeżeli drzewo:</p> <p>1) jest objęte zarządzeniem ochrony drzew (<i>Tree Preservation Order</i>).</p> <p>2) jest objęte obszarem ochronnym (<i>Conservation Area</i>).</p> <p>3) znajduje się na nieruchomości, na której wzniesiono nowe (do 5 lat) budownictwo albo obowiązek uzyskania zezwolenia na przyszłe ścięcie drzewa był warunkiem wydania zezwolenia na budowę nieruchomości.</p>	Organ samorządu terytorialnego (<i>Council</i>)
Niemcy ¹⁵	Nie	<p>1) Jeżeli ścięcie drzewa przekracza granicę dozwolonej ingerencji w naturę i krajobraz - dotyczy to drzew, które prezentują dużą wartość przyrodniczą, np. ze względu na swój wiek (§ 14 ust.1 <i>Bundesnaturschutzgesetz [BnatSchG]</i>).</p> <p>2) Jeżeli gmina wyda akt prawa lokalnego (<i>Satzung</i>), w którym wprowadzi wymóg uzyskania zezwolenia ze względu na określone kryterium np. wysokość drzewa.</p>	<p>1) Urząd Ochrony Natury (<i>Naturschutzbehörde</i>)</p> <p>2) Organ gminy</p>
Austin, Teksas, USA ¹⁶	Nie	<p>1) Drzewo ma średnicę powyżej 49 cm mierzoną na wysokości 137 cm. Zaliczane jest wtedy do kategorii drzew chronionych (<i>Protected Trees</i>).</p> <p>2) Drzewo ma średnicę powyżej 61 cm mierzoną na wysokości 137 cm oraz zalicza się do jednego z dziesięciu wymienionych z nazwy gatunków. Zaliczane jest wtedy do drzew-pomników przyrody (<i>Heritage Trees</i>).</p>	Miejski Departament Planowania i Rozwoju (<i>The Planning and Development Review Department</i>)

Opracowanie własne na podstawie ustawodawstw Wielkiej Brytanii, Niemiec oraz miasta Austin w Teksasie (USA).

¹⁴ The Town and Country Planning (Tree Preservation) (England) Regulations 2012, <http://www.legislation.gov.uk/uksi/2012/605/made>, data dostępu: 03.07.2014

¹⁵ Gesetz über Naturschutz und Landschaftspflege (Bundesnaturschutzgesetz – BnatSchG), http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/bnatschg_2009/gesamt.pdf, data dostępu: 03.07.2014 r.

¹⁶ Tree Preservation Ordinances, http://www.isatexas.com/members/Ordinances/2012_Ordinances/Tree_Preservation_Ordinances/Austin%20-%20Tree%20Preservation%20Ordinance.pdf, data dostępu: 03.07.2014 r.

W porównaniu z powyższymi porządkami prawnymi, Polska przyjęła odmienny model ochrony zadrzewień. W ustawie o ochronie przyrody istnieje domniemanie (art. 83 ust. 1 u.o.p.), że usunięcie każdego drzewa wymaga zezwolenia, a zwolnione z tego obowiązku są jedynie przypadki spełniające przesłanki z art. 83 ust. 6. Za granicą standardem jest domniemanie braku konieczności uzyskania zezwolenia. W ustawodawstwach wspomnianych państw katalog przesłanek określających, kiedy można ścinać drzewa objęte zezwoleniem, jest zdecydowanie szerszy niż w art. 83. ust. 6. u.o.p. Dodatkowo, za granicą dostrzeżony został wymóg umożliwienia obywatelom usuwania chronionych drzew w nadzwyczajnych sytuacjach, np. po przejściu gwałtownych burz. **Standardem jest również niepobieranie opłat za wydanie zezwolenia na ścięcie drzewa, a kary nakładane za ścięcie chronionego okazu są zdecydowanie niższe niż w Polsce.**

Ocena regulacji:

Negatywna ocena regulacji

W obecnych regulacjach prawnych nie dokonano wystarczającego rozróżnienia gatunków ze względu na ich inną wartość przyrodniczą. Skoro ustawodawca dostrzega, że poszczególne gatunki drzew mają różną wartość przyrodniczą¹⁷, wymóg uzyskania zezwolenia nawet na najbardziej pospolite gatunki jest zabiegiem zbyt mocno ingerującym we własność prywatną. Przesłanka ochrony środowiska, w myśl zasady zrównoważonego rozwoju, określonej w art. 5 Konstytucji, nie zostałaby naruszona w przypadku zdjęcia obowiązku uzyskania zezwolenia na powszechnie¹⁸ występujące gatunki drzew. Krzewy nie prezentują aż tak wysokiej wartości przyrodniczej, aby o ich wycięciu z prywatnej nieruchomości musiał decydować organ administracji. Zniesienie obowiązku uzyskiwania zezwolenia na ścięcie krzewu nie zagrozi florze, a jedynie ułatwi życie obywatelom. **Propozycją zmiany jest zniesienie obowiązku uzyskiwania zezwolenia na usunięcie krzewów oraz zniesienie wymogu uzyskania zezwolenia na usunięcie każdego drzewa.** Powinien zostać wprowadzony zamknięty katalog gatunków drzew, których wycięcie po przekroczeniu określonego obwodu pnia drzewa podlegać będzie wymogowi uzyskania zezwolenia. Zagwarantuje to ochronę cennych gatunków przyrodniczych przy zminimalizowaniu szeregu działań uciążliwych dla obywateli. Dodatkowo, drzewa martwe oraz usuwane w okolicznościach uzasadnionych stanem wyższej konieczności, jak np. powódź czy sytuacje zagrażające życiu człowieka, powinny wymagać tylko zgłoszenia woli ich usunięcia do organu. W obliczu zmniejszenia

¹⁷ Wynika to z obwieszczenia ministra środowiska w sprawie stawek opłat za usunięcie drzew i krzewów oraz stawek kar za zniszczenie zieleni na rok 2013 (Monitor Polski, 17 października 2012 r., poz. 747).

¹⁸ Raport o stanie lasów w Polsce 2011. Warszawa, czerwiec 2012, Centrum Informacyjne Lasów Państwowych. <http://www.lasy.gov.pl/informacje/publikacje/informacje-statystyczne-i-raporty/raport-o-stanie-lasow/raport-o-stanie-lasow-2011/view>, data dostępu: 03.07.2014 r.

się zakresu obowiązków samorządu gminnego możliwa będzie redukcja etatów w administracji publicznej. Przyniesie to oszczędności po stronie samorządów.

Wniosek o wydanie zezwolenia na usunięcie drzewa wymaga spełnienia zbyt wielu wymogów formalnych. Organ administracji przed wydaniem decyzji musi dokonać oględzin drzewa. W takim wypadku nie istnieją żadne racjonalne przesłanki, aby obywatel samodzielnie musiał podawać takie informacje, jak: gatunek drzewa, przeznaczenie terenu, na którym rośnie drzewo, termin zamierzonego usunięcia drzewa oraz rysunek lub mapa. Rozpoznanie gatunku drzewa wymaga fachowej wiedzy, którą dysponuje przeprowadzający oględziny (najczęściej leśnik), a której nie ma przeciętny obywatel. Informację o przeznaczeniu terenu organ administracji może uzyskać samodzielnie, posiłkując się np. miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Termin zamierzonego usunięcia drzewa jest ściśle powiązany z uzyskaniem zezwolenia i powinien być wyznaczany dopiero po wydaniu decyzji. Zamieszczanie we wniosku (a nie decyzji) rysunku lub mapy również nie ma racjonalnego uzasadnienia. Dodatkowo, wymóg udokumentowania tytułu prawnego władania nieruchomością powinien być zastąpiony oświadczeniem o tytule prawnym władania nieruchomością.

Bardzo wysoki poziom opłat nie jest uzasadniony. W doktrynie prawa ochrony środowiska wyróżnia się dwa podejścia do charakteru opłaty. Według pierwszego z nich opłata za wydanie zezwolenia na ścięcie drzewa to opłata publiczna, w zamian za którą państwo zezwala na korzystanie ze środowiska. Ten pogląd wydaje się nieuzasadniony, gdyż zgodnie z art. 48 k.c.¹⁹ drzewa znajdujące się na nieruchomości stanowią część składową tej nieruchomości, a zatem są własnością właściciela nieruchomości. Do korzystania z prywatnej własności nie powinna być wymagana zgoda państwa. Drugie podejście traktuje opłatę, ze względu na jej przymusowość i niezwrótność, jako podatek środowiskowy. Nałożenie kolejnego podatku za korzystanie z własności prywatnej jest jednak negatywnym i nieuzasadnionym zjawiskiem. Bezzasadne wydają się argumenty, że jest to niezbędne do ochrony stanu zadrzewień w Polsce. Skupiska drzew niebędące lasami, znajdujące się na prywatnych nieruchomościach, stanowią znikomą część całej liczby drzew na terenie kraju. Nieuzasadnione wydają się też argumenty, że zliberalizowanie przepisów doprowadzi do masowego usuwania drzew z prywatnych nieruchomości. Obywatel nie powinien ponosić żadnych finansowych nakładów na rzecz państwa w sytuacji usuwania ich ze swojej własnej nieruchomości. **Opłaty za usunięcie drzew powinny więc zostać zniesione.**

Obecne kary za niezgodne z prawem ścięcie drzew i krzewów są nieproporcjonalnie wysokie w porównaniu ze społeczną szkodliwością czynu

¹⁹ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. 1964 nr 16 poz. 93).

i powinny zostać obniżone. Organ w uzasadnionych przypadkach powinien mieć możliwość zamiany kary finansowej na obowiązek zastępczych nasadzeń drzew.

Ustawa o ochronie przyrody zakłada nakładanie kar administracyjnych za usunięcie drzewa bez zezwolenia, bez uwzględnienia powodów jego wycięcia.

Prowadzi to do sytuacji, w której osoba celowo usuwająca drzewo, bez żadnej uzasadnionej przyczyny, znajduje się w takiej samej sytuacji, jak osoba usuwająca pozostałości drzewa stanowiące niebezpieczeństwo dla zdrowia i życia. Obie sytuacje są zdecydowanie różne i powinny być odmiennie traktowane. Obecnie stosowane są obligatoryjne sankcje w tej samej wysokości. Nie istnieją dodatkowe mechanizmy mające na celu wymierzenie kary adekwatnej do wielkości szkody wyrządzonej w środowisku przyrodniczym i stopnia przyczynienia się do zniszczenia drzewa. Nie są brane pod uwagę usprawiedliwione i niezależne od posiadacza nieruchomości przyczyny.

W wyroku²⁰ z dnia 1 lipca 2014 roku, sygnatura SK 6/12 Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że przepisy u.o.p. w zakresie nakładania kar są częściowo niezgodne z Konstytucją. Art. 88 ust. 1 pkt 2 i art. 89 ust. 1 u.o.p. w związku z tym, że przewidują obowiązek nałożenia przez właściwy organ samorządu terytorialnego administracyjnej kary pieniężnej za usunięcie bez wymaganego zezwolenia lub zniszczenie przez posiadacza nieruchomości drzewa lub krzewu, w sztywno określonej wysokości, bez względu na okoliczności tego czynu (np. chorobę drzewa lub zagrożenia przez drzewo życiu i zdrowiu ludzi), są niezgodne z ochroną własności prywatnej oraz wymogiem proporcjonalności w ograniczaniu praw wyrażonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Trybunał uznał również, że kary są zbyt wysokie. Zapłacenie kary, której wysokość przewyższa wartość nieruchomości, dla wielu osób może okazać się niemożliwe. Może to prowadzić do wszczęcia postępowania egzekucyjnego, które zakończy się licytacją nieruchomości. W takim wypadku nałożenie kary spowoduje utratę prawa własności nieruchomości, z której wycięte zostało drzewo. Powyższe przepisy tracą moc obowiązującą z upływem osiemnastu miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli 17 stycznia 2015 roku.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz o zmianie niektórych innych ustaw:

²⁰ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 lipca 2014 r. sygnatura SK 6/12 (<http://trybunal.gov.pl/r/ozprawy/komunikaty-prasowe/komunikaty-po/art/6928-wysokosc-kary-pienieznej-za-usuwanie-drzew-lub-krzewow-bez-wymaganego-zezwozenia/>), data dostępu: 03.07.2014 r.

Ustawodawca dostrzega, że obecne rozwiązania źle funkcjonują. W dniu 24 lipca 2014 r. Prezes Rady Ministrów przekazał projekt Ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz o zmianie niektórych innych ustaw na ręce Marszałek Sejmu²¹. Najważniejsze postulaty to:

1. **Doprecyzowanie albo wprowadzenie legalnych definicji terminów użytych w ustawie.** Terminy, które zostaną zdefiniowane to m.in.: drzewo; krzew; plantacja; wyrót; zadrzewienie; złom.

2. **Zmiana procedury składania wniosków o wydanie zezwolenia:**

- W art. 83. 1 u.o.p. usprawniono procedurę składania wniosku o uzyskanie zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu w przypadku wniosków składanych przez spółdzielnie mieszkaniowe oraz wspólnoty mieszkaniowe.
- W art. 83b u.o.p. zmieniono wymogi treści wniosku o wydanie zezwolenia. Obowiązek dostarczenia tytułu prawnego władania nieruchomością został zamieniony na oświadczenie o tytule prawnym. Usunięto wymóg określenia przeznaczenia terenu, na którym rośnie drzewo lub krzew. Jeżeli zamiast usuwanych okazów wnioskodawca zobowiązuje się do dokonania nasadzeń zastępczych, wprowadzony zostaje wymóg dołączenia projektu planów nasadzeń zastępczych wraz ze szczegółowymi informacjami.
- W art. 83d u.o.p. szczegółowo doprecyzowano treść zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu.

3. **Zmiana zakresu sytuacji, w których konieczne będzie uzyskanie zezwolenia:**

- W art. 83f u.o.p. zmieniono zakres przypadków, w których uzyskanie zezwolenia nie jest konieczne. Zniesione zostało dotychczasowe zwolnienie z uzyskania zezwolenia w stosunku do drzew, których wiek nie przekracza 10 lat. Wprowadzone zostaje zwolnienie w stosunku do drzew, których obwód na wysokości 5 cm nie przekracza określonej wielkości. Większość gatunków drzew jest zwolniona z uzyskania zezwolenia, jeżeli obwód wynosi mniej niż 25 cm, w przypadku siedmiu gatunków dopuszczalny obwód został zwiększony do 35 cm. Zezwolenia nie wymagają okazy usuwane przez właściwe służby, w okolicznościach

²¹ Projekt Ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz o zmianie niektórych innych ustaw z projektami aktów wykonawczych. (<http://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/druk.xsp?nr=2656>), data dostępu: 20.08.2014 r.

uzasadnionych stanem wyższej konieczności. Zwolnione zostały również złomy lub wywroty usuwane przez odpowiednie służby lub administracyjnych zarządców terenów. Wymogowi nie podlegają okazy należące do gatunków obcych²². Zwolnione zostały krzewy, z wyłączeniem zadrzewień przydrożnych, śródpolnych i nadwodnych oraz terenów zieleni. Dotychczasowe zwolnienie z wymogu uzyskania zezwolenia zostało zniesione dla okazów rosnących na plantacjach.

- W art. 83g. 1 u.o.p. zamieniono wymóg uzyskania zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów obumarłych **na wymóg zgłoszenia planowanego usunięcia** organowi właściwemu do wydania zezwolenia.

4. Zmiana sposobu naliczania opłat i kar:

- Doszło do dużej zmiany sposobu określania opłat za usunięcie drzew. Art. 85. 1 u.o.p.: „*Opłatę za usunięcie drzew ustala się na podstawie stawki zależnej od obwodu pnia i od tempa przyrostu pnia drzewa na grubość poszczególnych rodzajów lub gatunków drzew oraz współczynników różnicujących stawki w zależności od lokalizacji drzewa.*”. Oznacza to, że opłaty za ścięcie okazy wolniej rosnącego gatunku drzewa będą wyższe niż w przypadku szybko rosnących gatunków. Do ustalania opłaty za usunięcie krzewów dodano współczynniki różnicujące stawkę, w zależności od lokalizacji krzewu. Dodatkowo, zwiększono o około 20% maksymalne stawki opłat.
- W art. 86. 1 u.o.p. wprowadzono zwolnienie z opłaty dla drzew lub krzewów usuwanych w związku z zabiegami pielęgnacyjnymi. Opłatom zacząć jednak podlegać okazy, które posadzono lub wyrosły na nieruchomości po zakwalifikowaniu jej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego na cele budowlane.
- W art. 88 u.o.p. wprowadzono możliwość nałożenia kary administracyjnej za uszkodzenie drzew spowodowane wykonaniem zabiegów w koronie drzew z naruszeniem art. 82 ust. 1a, który określa sposoby usuwania gałęzi. Ponadto, w przypadku odroczenia kary, gdy stopień uszkodzenia drzew lub krzewów nie wyklucza zachowania ich żywotności oraz możliwości utworzenia korony drzewa, doszło do wydłużenia okresu próby z lat 3 do lat 5. Usunięto również możliwość umorzenia kary nałożonej za

²² Art. 120 ust. 2f u.o.p.: „*Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa określi, w drodze rozporządzenia, listę roślin, zwierząt i grzybów gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym, kierując się potrzebą zapewnienia ciągłości istnienia i ochrony różnorodności rodzimych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów.*”.

zniszczenie terenów zieleni, jeżeli posiadacz nieruchomości odtworzył w najbliższym sezonie wegetacyjnym zniszczony teren zieleni.

- W art. 89. u.o.p. obniżono przelicznik kary z dotychczasowej trzykrotności opłaty na dwukrotność. W przypadku usunięcia złomu lub wywrotu bez wymaganego zezwolenia lub drzewa lub krzewu obumarłego bez wymaganego zgłoszenia, wysokość administracyjnej kary pieniężnej obniża się o 50%, chyba że z powodu braku dowodów nie można ustalić, czy drzewo lub krzew było obumarłe, stanowiło złom lub wywrot.
- W art. 89. 11 u.o.p. wprowadzono możliwość obniżenia o 50% kary w stosunku do osób fizycznych dokonujących zniszczenia albo usunięcia drzew lub krzewów na nieruchomości będącej w ich posiadaniu bez wymaganego zezwolenia na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej, jeżeli osoby te nie są w stanie uiścić kary w pełnej wysokości bez znacznego uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. W szczególności, jeżeli dochód miesięczny na jednego członka gospodarstwa domowego nie przekracza 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę w danym roku.

5. Przeciwdziałanie obchodzeniu przepisów przez zwiększenie ingerencji ustawodawcy w wolność i decyzje obywateli:

- W art. 82 u.o.p. zwiększona zostaje ochrona drzew poprzez dokładniejsze i bardziej rygorystyczne określenie możliwości pielęgnacji drzew lub krzewów. Dodatkowo, wprowadza się delegacje dla ministra właściwego do spraw środowiska do określenia, w drodze rozporządzenia: *„Metody wykonywania prac ziemnych oraz innych prac wykonywanych ręcznie, z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego lub urządzeń technicznych prowadzonych w obrębie bryły korzeniowej drzew lub krzewów oraz pnia lub korony drzew, kierując się potrzebą zapewnienia wykonywania prac w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom”*.
- W art. 83c. 1 u.o.p. sprecyzowano obowiązek organu właściwego do wydania zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów do dokonania oględzin w zakresie występowania w obrębie zadrzewień gatunków chronionych przed wydaniem zezwolenia.
- W art. 84. 1 u.o.p. wydłużono okres wymogu utrzymania żywotności w przypadku nasadzeń zastępczych z lat 3 do lat 5.

Projekt zmian idzie w dobrym kierunku, ale propozycje są niewystarczające. Niektóre z nich należy ocenić negatywnie. Nadal pozostaje domniemanie wymogu uzyskania zezwolenia na ścięcie każdego drzewa. Jest to zbyt mocna ingerencja w prywatną własność obywateli. **Zamiana wymogu udokumentowania tytułu prawnego na oświadczenie o tytule prawnym jest dobrym rozwiązaniem.** Ograniczy to niedogodności związane z wnioskiem o uzyskanie zezwolenia. Usunięcie wymogu określenia przeznaczenia terenu, na którym rośnie drzewo lub krzew to dobry pomysł - dane te są znane organowi z urzędu. Zwolnienie spółdzielni oraz wspólnot mieszkaniowych z obowiązku dostarczania zgód wszystkich mieszkańców pozwoli usprawnić proces wydawania zezwoleń na usunięcie drzew znajdujących się na terenie spółdzielni lub działce zarządzanej przez wspólnotę mieszkaniową. Pomimo obniżenia i zmiany sposobu naliczania, **opłaty za usunięcie drzewa wciąż są bardzo wysokie. Próba dostosowania opłat do wartości przyrodniczej okazów jest krokiem w dobrą stronę.** Docelowym rozwiązaniem powinno być zniesienie opłat. Pomimo ich obniżenia, kary za niezgodne z prawem usunięcie drzewa nadal są nieproporcjonalnie wysokie. Pozytywnym zjawiskiem jest próba dostosowania wysokości kary pieniężnej do naruszonego dobra. **Doprecyzowanie niedookreślonych pojęć jest pozytywnym zjawiskiem, ale nie wyeliminuje wszystkich problemów.** Doprecyzowanie mechanizmu nasadzeń zastępczych może spowodować popularyzację tego rozwiązania, co należy ocenić pozytywnie. W przypadku poważnie uszkodzonych okazów, zmiana wymogu uzyskania zezwolenia na zgłoszenie jest przykładem pozytywnej liberalizacji przepisów i dostosowania ich do rzeczywistości. Zamiana trudnego do określenia wieku drzewa na łatwo policzalny obwód w mechanizmie określania sytuacji, które wymagają uzyskania zezwolenia, jest dobra. Dostosowaniem do rzeczywistości jest zniesienie wymogu uzyskania zezwolenia przez właściwe służby, w okolicznościach uzasadnionych stanem wyższej konieczności.

Negatywnie należy ocenić częściowe rozszerzenie ingerencji administracji we własność prywatną obywateli. Pojawienie się kolejnego rozporządzenia Ministra dotyczącego pielęgnacji drzew to **próba powstrzymania obchodzenia przepisów przez pozorną pielęgnację, która ma doprowadzić do obumarcia okazu.** Nie jest to właściwy kierunek zmian. **Ustawodawca powinien zliberalizować przepisy tak, aby obywatele nie czuli potrzeby ich łamania.** Nowelizacja zakłada stosowanie starych przepisów do wszczętych, a nie zakończonych przed zmianą przepisów postępowań. W zakresie nakładania kar administracyjnych, nie jest to dobre rozwiązanie. Półroczny okres *vacatio legis*, tj. opóźnienie wejścia w życie ustawy po jej ogłoszeniu, wydaje się być zbyt długi.

W istocie wskazane zmiany są bardziej poprawkami obecnych złych regulacji, niż propozycją uregulowania kwestii wycinki drzew i krzewów we właściwy sposób.

Podsumowanie:

Obowiązująca ustawa o ochronie przyrody zbyt restrykcyjnie chroni stan zadrzewień i krzewów w Polsce. **Domniemanie uzyskania zgody na usunięcie każdego drzewa jest nieracjonalne i powinno zostać zniesione.** Z powodu wymogu uzyskania trudno dostępnego zezwolenia, legalne wycięcie drzewa z prywatnej nieruchomości w wielu przypadkach jest niemożliwe. Sam wniosek o wydanie zezwolenia wymaga spełnienia zbyt wielu wymogów formalnych, które są zbędne do wydania zezwolenia. **Tak mocna ingerencja ustawodawcy we własność prywatną nie jest uzasadniona.** Oprócz bardzo wysokich, a nieuzasadnionych opłat za wycięcie drzew i krzewów, obowiązują trzykrotnie wyższe kary za usunięcie drzew bez zezwolenia. Kary są nieproporcjonalnie wysokie i częściowo niezgodne z Konstytucją. W obecnym stanie prawnym nie dokonano wystarczającego rozróżnienia gatunków, ze względu na ich wartość przyrodniczą. Polskie prawo zdecydowanie bardziej rygorystycznie chroni stan zadrzewień niż ustawodawstwa Wielkiej Brytanii, Niemiec i Austin w USA. W analizowanych przypadkach zagranicznych standardem jest brak domniemania wymogu uzyskania zezwolenia na usunięcie drzewa. Ustawodawca dostrzega złe funkcjonowanie przepisów i stara się je poprawić. Niestety proponowane zmiany są niewystarczające i nie rozwiązują problemu, a jedynie zmniejszają jego dolegliwość.

Proponowane zmiany:

- **Zniesienie domniemania wymogu uzyskania zezwolenia na usunięcie każdego drzewa.**
- **Zniesienie wymogu uzyskiwania zezwolenia na usunięcie krzewów.**
- Wprowadzenie zamkniętego katalogu gatunków drzew, na których usunięcie zezwolenie będzie wymagane po przekroczeniu przez nie określonego obwodu pnia.
- **Zniesienie opłaty za usunięcie drzew**, na którego usunięcie wymagane było uzyskanie zezwolenia.
- Zamiana wymogu uzyskania zezwolenia na obowiązek dokonania zgłoszenia organowi w przypadku usuwania drzew martwych oraz w okolicznościach uzasadnionych stanem wyższej konieczności.
- Ograniczenie elementów wniosku o wydanie zezwolenia do danych identyfikujących wnioskodawcę, oświadczenia o tytule prawnym władania nieruchomością, położeniu drzewa, przyczynie usunięcia oraz danych kontaktowych.
- Obniżenie kar za usunięcie drzew bez wymaganego zezwolenia. Położenie większego nacisku na możliwość **zamiany kary finansowej na obowiązek nasadzeń zastępczych.**

Bibliografia:

1. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2004 nr 92 poz. 880);
2. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. 1960 nr 30 poz. 168);
3. Obwieszczenie ministra środowiska w sprawie stawek opłat za usunięcie drzew i krzewów oraz stawek kar za zniszczenie zieleni na rok 2013 (Monitor Polski, 17 października 2012, poz. 747);
4. Projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz o zmianie niektórych innych ustaw (<http://mac.bip.gov.pl/projekty-aktow-prawnych/projekt-ustawy-o-zmianie-ustawy-o-samorzadzcie-gminnym-oraz-o-zmianie-niektorych-innych-ustaw.html>), data dostępu: 03.07.2014;
5. Opracowanie nowej metody określania wartości drzew s. 11, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa, Warszawa, listopad 2010;
6. Krzysztof Gruszecki, *Zezwolenia na usunięcie drzew i krzewów*, PRESSCOM, 2011;
7. Krzysztof Gruszecki, *Ustawa o ochronie przyrody. Komentarz*, Wolters Kluwer Polska, 2010;
8. Andrzej Majewski, *Kryteria wydawania przez organy gmin zezwoleń na usunięcie drzew i krzewów*, Samorząd Terytorialny, 1996;
9. Wojciech Radecki, *Ustawa o ochronie przyrody. Komentarz*, Difin, 2012;
10. *Protected trees. A guide to tree preservation procedures.* (https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/6111/2127793.pdf), data dostępu: 03.07.2014
11. *Tree Preservation Ordinances* (http://www.isatexas.com/members/Ordinances/2012_Ordinances/Tree_Preservation_Ordinances/Austin%20-%20Tree%20Preservation%20Ordinance.pdf), data dostępu: 03.07.2014 r.

Wyroki sądów administracyjnych:

1. Wyrok WSA w Krakowie z dnia 16 maja 2007 r., sygn.. akt II SA/Kr 389/05 (http://www.orzeczenia-nsa.pl/wyrok/ii-sa-kr-389-05,ochrona_przyrody,1d12647.html);
2. Wyrok WSA w Warszawie z dnia 14 marca 2006 r., sygn.. akt IV SA/Wa 2237/05 (http://www.orzeczenia-nsa.pl/wyrok/iv-sa-wa-2237-05,ochrona_przyrody,32fa25.html);
3. Wyrok WSA w Warszawie z dnia 16 lutego 2006 r., sygn.. akt IV SA/Wa 2017/06 (http://www.orzeczenia-nsa.pl/wyrok/iv-sa-wa-2017-06,ochrona_przyrody,337a3cb.html);
4. Wyrok WSA w Gdańsku z dnia 21 maja 2008 r., sygn.. akt II SA/Gd 130/08 (http://www.orzeczenia-nsa.pl/wyrok/ii-sa-gd-130-08,ochrona_przyrody,371b2ab.html);

5. Wyrok WSA w Warszawie z dnia 9 grudnia 2008 r., sygn.. akt IV SA/Wa 1050/08 (http://www.orzeczenia-nsa.pl/wyrok/iv-sa-wa-1050-08,ochrona_przyrody,2231e4.html);
6. Wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 21 września 2010 r., sygn.. akt II Sa/Wr 104/10 (<http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/17658E481C>);
7. Wyrok WSA w Warszawie z dnia 2 czerwca 2006 r., sygn.. akt IV Sa/Wa 476/10 (http://www.orzeczenia-nsa.pl/wyrok/iv-sa-wa-476-10,ochrona_przyrody_srodowiska,4b039f.html);
8. Wyrok WSA w Lublinie z dnia 7 grudnia 2012 r., sygn. akt II SA/Lu 580/10 (http://www.orzeczenia-nsa.pl/wyrok/ii-sa-lu-580-10,ochrona_przyrody,2eda8b6.html);
9. Wyrok WSA w Szczecinie z dnia 3 listopada 2006 r., sygn. akt II SA/Sz 746/10 (http://www.orzeczenia-nsa.pl/wyrok/ii-sa-sz-746-10,zajecie_pasa_drogowego_zezwolenia_oplaty_kary_z_tym_zwiazane_s_kargi_na_uchwaly_rady_gminy,706b8b.html);
10. Wyrok WSA w Łodzi z dnia 10 grudnia 2010 r., sygn. akt II Sa/Łd 1069/10 (http://www.orzeczenia-nsa.pl/wyrok/ii-sa-ld-1069-10,kary_pieniezne_za_naruszenie_wymagan_ochrony_srodowiska_administracyjne_postepowanie_przyrody,30c6098.html);
11. Wyrok WSA w Gliwicach z dnia 28 lutego 2010 r., sygn. akt II SA/Gl 1389/10 (http://www.orzeczenia-nsa.pl/postanowienie/ii-sa-gl-1389-10,ochrona_przyrody_wstrzymanie_wykonania_aktu,33427d0.html);
12. Wyrok WSA w Warszawie z dnia 30 stycznia 2011 r., sygn. akt IV Sa/Wa 1944/11 (http://www.orzeczenia-nsa.pl/wyrok/v-sa-wa-1944-11,srodki_unijne,277cf17.html);
13. Wyrok WSA w Warszawie z dnia 13 czerwca 2012 r., sygn. akt IV Sa/Wa 175/12 (http://www.orzeczenia-nsa.pl/wyrok/iv-sa-wa-175-12,ochrona_przyrody,3996f40.html),
14. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 listopada 2005 r., sygn. akt II OSK 226/05 (http://www.orzeczenia-nsa.pl/wyrok/ii-osk-226-05,ochrona_przyrody,27a7201.html);
15. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 9 lutego 2012 r., sygn. akt II OSK 2262/10 (http://www.orzeczenia-nsa.pl/wyrok/ii-osk-2262-10,ochrona_przyrody,116acde.html),
16. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 21 lutego 2010 r., sygn. akt II OSK 2320/10 (http://www.orzeczenia-nsa.pl/wyrok/ii-osk-2320-10,ochrona_przyrody,2d77aee.html), data dostępu dla wszystkich wyroków: 03.08.2014 r.

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Pomóż nam chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym.

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wyłożonego i skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, poprzyj nasze działania swoim darem pieniężnym. Twój dar umożliwia nam działalność oraz potwierdza słuszność i skuteczność naszego wysiłku.

Każda darowizna jest dla nas ważna. Potrzebujemy zwłaszcza regularnego wsparcia. Zachęcamy do dokonywania nawet niewielkich, lecz regularnych wpłat.

Już dziś pomóż nam chronić wolność - obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju - FOR
Al. J. Ch. Szucha 2/4 lok. 20
00-582 Warszawa

Kontakt

tel. +48 22 628 85 11, +48 691 232 994
e-mail: info@for.org.pl
www.for.org.pl

Kontakt do autora analizy

Radosław Maruszkin
e-mail: rmaruszkin@wp.pl

UlepszPrawo.pl jest projektem w ramach Forum Obywatelskiego Rozwoju, którego zadaniem jest opracowywanie gotowych do wdrożenia propozycji likwidacji barier rozwoju. Więcej na: ulepszprawo.pl. **Dołącz do nas: [facebook.com/UlepszPrawo](https://www.facebook.com/UlepszPrawo)**

Dołącz do nas: [facebook.com/FundacjaFOR](https://www.facebook.com/FundacjaFOR)